

Ewa WIERZBICKA

Cywilne prawa podmiotowe w dziedzinie prawa wynalazczego

Гражданское субъективное право в области изобретательского права

Zivile Subjektrechte im Bereich des Erfinderrechtes

UWAGI WSTĘPNE

Określenie istoty i treści prawa podmiotowego należy do najtrudniejszych i najbardziej kontrowersyjnych zagadnień w nauce prawa.¹ Nie negując tego faktu, w polskiej nauce prawa cywilnego dominuje jednak stanowisko, że cywilne prawa podmiotowe posiadają fundamentalne znaczenie dla tej gałęzi prawa.² Samo sformułowanie określenia „prawo podmiotowe”, przyjmowanego przez teoretyków prawa cywilnego, nie jest identyczne pod względem brzmienia³, lecz co do istoty pojęcia panuje

¹ Porównaj analizę poglądów przedstawicieli doktryny prawa od okresu wczesnonoburzącego do lat pięćdziesiątych naszego stulecia, dokonaną przez K. Opalka: *Prawo podmiotowe*, Warszawa 1957. Wykazane przez autora niejasności i braki w precyzowaniu pojęcia prawa podmiotowego przez przedstawicieli poszczególnych kierunków filozoficznych skłoniły go do zajęcia skrajnego stanowiska — wyeliminowania z zakresu teorii prawa terminu „prawo podmiotowe” i zastąpienia go terminem „uprawnienia” (Opalka: *op. cit.*, ss. 407—409). Na trudności w posługiwaniu się terminem „prawo podmiotowe” z uwagi na różne jego treści wskazuje też Z. Ziemiński: *Problemy podstawowe prawoznawstwa*, Warszawa 1980, s. 364. Analizę formalnych sposobów pojmowania prawa w znaczeniu podmiotowym przeprowadza S. Wrótkowska: *Analiza pojęcia prawa podmiotowego*, „Zeszyty Naukowe UAM”, Prace Wydziału Prawa 1973, nr 61.

² Por. A. Wolter: *Prawo cywilne, Zarys części ogólnej*, wyd. V (zaktualizował J. Ignatowicz), Warszawa 1977, s. 116; S. Szer: *Prawo cywilne, Część ogólna*, Warszawa 1967, s. 115.

³ Różnorodność wyrażen użytych przez autorów prac z zakresu prawa cywilnego na określenie prawa podmiotowego jest przedmiotem oceny z punktu widzenia logiki przez Wrótkowską: *op. cit.*, ss. 52—53.

w zasadzie zgodność poglądów. Nie przytaczając wszystkich określeń prawa podmiotowego, znanych w literaturze prawa cywilnego⁴, jako obowiązujące dla niniejszych rozważań przyjmuję sformułowanie S. Szer: „Cywilne prawo podmiotowe to przyznana przez normę cywilnoprawną na rzecz podmiotu stosunku prawnego możliwość postępowania w sposób określony w tej normie, czyli zgodnie z treścią tego prawa wskazaną w normie”.⁵

W celu ustalenia katalogu cywilnych praw podmiotowych w dziedzinie prawa wyznalazczego za niezbędne uważam przyjęcie określonego kryterium systematyki wszystkich praw podmiotowych występujących w ramach stosunków cywilnoprawnych. Usystematyzowanie cywilnych praw podmiotowych nie jest zabiegiem łatwym ani prostym, ponieważ nie zostały dotąd wypracowane przez doktrynę prawa cywilnego zasady systematyki tych praw.⁶ Nie omawiając spotykanych w literaturze założeń, stanowiących podstawę różnego rodzaju klasyfikacji praw podmiotowych, ograniczę się jedynie do wskazania przyjętego w tej pracy kryterium systematyki. Przyjmuję w tym względzie za podstawę podziału cywilnych praw podmiotowych treść stosunków prawnych, których te prawa dotyczą, a w dalszej kolejności klasyfikację nawiązującą do podziału prawa przedmiotowego.⁷

W oparciu o powyższe kryterium treści stosunków prawnych cywilne prawa podmiotowe dzielą się na: majątkowe i niemajątkowe (osobiste).

W obrębie praw majątkowych wyróżnia się cywilne prawa podmiotowe według działu prawa cywilnego, do którego należą normy będące podstawą tych praw.⁸

⁴ Por. sformułowanie pojęcia prawa podmiotowego — Wolter: *op. cit.*, s. 119; Z. K. Nowakowski: *Prawo rzeczowe, Zarys wykładu*, Warszawa 1969, s. 8; J. Wiszniewski: *Prawo cywilne*, Warszawa 1964, s. 29; S. Grzybowski: *System prawa cywilnego, Część ogólna*, Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1974, t. I, s. 213.

⁵ Szer: *op. cit.*, s. 116.

⁶ Por. Grzybowski: *op. cit.*, t. I, s. 232 i n.; Szer: *op. cit.*, s. 118 i n.; Wolter: *op. cit.*, s. 125 i n.

⁷ Jest to stanowisko podzielane przez czołowych przedstawicieli polskiej doktryny prawa cywilnego. Za podstawę systematyki praw podmiotowych przyjmuje je Grzybowski *op. cit.*, t. I, s. 233 i n. Jako punkt wyjścia do dalszych podziałów praw podmiotowych Szer przyjmuje też kryterium treści stosunków prawnych, których dotyczą prawa podmiotowe (por. *op. cit.*, s. 123 i n.). Wolter posługuje się pojęciem „typ stosunków prawnych, z których wynikają prawa podmiotowe” (*op. cit.*, s. 126 i n.), przy czym dalszy podział tych praw jest analogiczny jak u wymienionych wyżej autorów.

⁸ Klasyfikację praw podmiotowych majątkowych wg działu prawa cywilnego przyjmuje Szer: *op. cit.*, s. 124 i Wolter: *op. cit.*, s. 127. Grzybowski nawiązuje też do systematyki prawa przedmiotowego przy systematyce praw podmio-

Wśród szeregu grup praw podmiotowych w ramach praw majątkowych wyróżnia się też prawa na dobrach niematerialnych, a wśród nich prawa wynalazcze. Z uwagi na to, że prawa majątkowe na dobrach niematerialnych nie są jednolite pod względem postaci⁹, za celowe uważam dalsze przedstawienie ich podziału przy przyjęciu kryterium szczególnej ich budowy. Nie wszystkie podziały praw podmiotowych z uwagi na ich postać posiadają znaczenie dla systematyki typów tych praw. Podstawowe znaczenie ma podział na prawa bezwzględne i względne. Rozróżnienie tego rodzaju postaci praw podmiotowych uzależnione jest od ich skuteczności. Wśród praw majątkowych na dobrach niematerialnych występują zarówno prawa bezwzględne, jak i względne.¹⁰ Inne rozróżnienie postaci praw podmiotowych na przenoszalne i nieprzenoszalne opiera się na dopuszczalności lub wyłączeniu dopuszczalności zmiany podmiotu. Prawa majątkowe są prawami w zasadzie przenoszalnymi.

W ramach praw bezwzględnych i względnych wyróżnić można poszczególne typy tych praw, np. wśród praw bezwzględnych prawo płynące z udzielenia patentu.

Wśród praw niemajątkowych znajdują się prawa na dobrach niematerialnych zabezpieczające ochronę interesów twórcy. Są to prawa bezwzględne i nieprzenoszalne. Przyjęcie w zakresie prawa wynalazczego podziału praw podmiotowych na majątkowe i niemajątkowe jest możliwe, ponieważ podstawą konstrukcji normatywnych w ustawie o wynalazczości¹¹ jest koncepcja dualistyczna, polegająca na wyodrębnieniu prawa na dobru niematerialnym od prawa do ochrony dóbr osobistych¹².

Dodać należy, że w dziedzinie prawa wynalazczego obok praw podmiotowych na dobrach niematerialnych, wyróżnianych jako typy praw majątkowych i niemajątkowych, występują prawa podmiotowe rzeczowe.¹³ Nie wynikają one z ustawy o wynalazczości, ale z kodeksu cywilnego, który ma zastosowanie do problematyki wynalazczej, jeżeli brak jest regulacji prawnej w przepisach tej ustawy. Ponieważ przepisy ko-

towych w ramach praw majątkowych, lecz nie powtarza jej mechanicznie, stąd katalog tych praw jest licznie większy (*op. cit.*, t. I, s. 233 i n.).

⁹ Określenie „postać” prawa podmiotowego przyjmuję tu w rozumieniu podanym przez Grzybowskiego, który wprowadza rozróżnienie między postacią i typem prawa podmiotowego. Przez określenie „postać” prawa podmiotowego rozumie szczególną budowę prawa podmiotowego. Rozróżnienie zaś „typów” praw podmiotowych opiera się na różnicach dotyczących ustalonej prawem przedmiotowym treści tych praw (*op. cit.*, t. I, s. 221 i n.).

¹⁰ Por. S. Grzybowski [w:] *Prawo wynalazcze, Zagadnienia wybrane*, pod red. S. Grzybowskiego i A. Kopffa, Warszawa 1978, s. 65.

¹¹ Ustawa z 19 X 1972 r. o wynalazczości (Dz. U. nr 43, poz. 272).

¹² Por. A. Kopff: *Prawo cywilne a prawo dóbr niematerialnych*, „Zeszyty Naukowe UJ” — PWiOWI 1975, z. 5, ss. 15—16.

¹³ Grzybowski [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 65.

deksu cywilnego, dotyczące prawa rzeczowego, w art. 265 i 327 stanowią, że przedmiotem użytkowania i zastawu mogą być takie prawa, należy odnieść je do praw z dziedziny prawa wynalazczego.¹⁴

PRAWO PODMIOTOWE MAJĄTKOWE O CHARAKTERZE BEZWZGLĘDNYM

Na wstępie ogólnie można stwierdzić, że do praw majątkowych o charakterze bezwzględny należą: prawo do patentu na wynalazek i prawo do prawa ochronnego na wzór użytkowy (art. 8 ust. 1 ustawy o wyn.) oraz prawo płynące z udzielenia patentu na wynalazek (art. 16 ust. 1 ustawy o wyn.) i prawo płynące z udzielenia prawa ochronnego na wzór użytkowy (art. 76 ust. 1 ustawy o wyn.).¹⁵

Określenie treści oraz charakteru prawa wynikającego z uzyskania patentu i prawa ochronnego nie budzi w zasadzie poważniejszych wątpliwości w doktrynie prawa wynalazczego.

Stwierdzenia powyższego w żadnej mierze nie można odnieść do pierwszego z wymienionych wyżej praw — prawa do patentu i prawa do prawa ochronnego. W zakresie tej problematyki w polskiej nauce prawa wynalazczego nie ma takiego zagadnienia, które pozostawałoby poza przedmiotem wątpliwości i sporów. Brak jednolitości stanowisk w kwestii określenia treści i charakteru prawa do patentu wynika w znacznej mierze z niewłaściwego uregulowania normatywnego tego prawa. Co prawda art. 8 ust. 1, art. 20 ust. 1, art. 22 ust. 2, art. 23—25 ustawy o wyn. stanowią o prawie do patentu, żaden jednak z nich nie daje podstawy do określenia jego treści. Dopiero art. 51 i 52 ustawy o wyn., regulując problem ochrony podmiotu uprawnionego do patentu, w przypadku naruszenia sfery możliwości jego postępowania przez osobę nieuprawnioną, mogą stanowić pewną wskazówkę do sprecyzowania treści tego prawa. Wadliwa konstrukcja przepisów prawnych zadecydowała o rozbieżnościach poglądów na temat zakresu uprawnień składających się na prawo do patentu.

S. Grzybowski ogranicza te uprawnienia do prawa zgłaszania wynalazku w Urzędzie Patentowym¹⁶, A. Kopff treść prawa do patentu spro-

¹⁴ Charakterystyka tych praw zostanie pominięta, ponieważ nie wynikają one z przepisów ustawy o wynalazczości, na co zwróciłam uwagę.

¹⁵ Ze względu na brak zasadniczych różnic między prawem do patentu a prawem do prawa ochronnego na wzór użytkowy oraz prawem płynącym z udzielenia patentu a prawem płynącym z udzielenia prawa ochronnego na wzór użytkowy, przedmiotem rozważań w dalszej części artykułu będzie jedynie instytucja prawa do patentu i prawa płynącego z udzielenia patentu.

¹⁶ Grzybowski [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 73 i n.

wadza do uprawnienia do: uzyskania patentu, zachowania wynalazku w tajemnicy, korzystania z nie opatentowanego wynalazku wraz z jego udostępnieniem innym osobom¹⁷.

S. Sołtysiński¹⁸, J. Szwaja¹⁹, S. Włodyka²⁰ wyrażają pogląd, że na treść prawa do patentu składa się szereg uprawnień, nie wymieniają jednak tych uprawnień ani ich bliżej nie charakteryzują. Według stanowiska A. Szewca²¹, prawo do patentu jest konglomeratem uprawnień, do których autor zalicza: prawo do zgłaszania wynalazku w Urzędzie Patentowym, prawo do otrzymania patentu, roszczenie wobec Urzędu Patentowego o udzielenie patentu w przypadku decyzji o udzieleniu patentu.

Dalekie od jednolitości są także poglądy nauki prawa wynalazczego odnoszące się do charakteru prawa do patentu. Można je usystematyzować, zaliczając je do czterech grup.

Do pierwszej z nich należą poglądy, według których prawo do patentu jest bezwzględny cywilny prawem podmiotowym. Wśród przedstawicieli polskiej doktryny prawa wynalazczego stanowisko takie reprezentują S. Grzybowski²² i A. Kopff²³. We wcześniejszych swych pracach pogląd ten podzielali także A. Szewc²⁴ oraz P. Lisiecki i A. Szajkowski²⁵. Za cywilnoprawnym charakterem prawa do patentu opowiedział się także J. Ritterman.²⁶

Rzecznikami drugiej grupy poglądów, uznającymi, że prawo do patentu posiada charakter administracyjny, są: J. Waluszewski²⁷ i A. Szajkowski²⁸, którzy uznali, że prawo to ma charakter roszczenia administracyjnoprawnego (zmieniając w ten sposób dotychczasowe swoje stanowisko w tym przedmiocie).

¹⁷ A. Kopff: *Konstrukcje cywilistyczne w prawie wynalazczym*, Warszawa 1978, s. 184 i n., a w szczególności ss. 189—190.

¹⁸ S. Sołtysiński: *Charakter praw wynalazcy*, Poznań 1967, ss. 14—15.

¹⁹ J. Szwaja: *Głos w dyskusji na konferencji naukowej*, Prace Naukowe UŚI — PPWiP 1974, nr 1, s. 79.

²⁰ S. Włodyka [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 443.

²¹ A. Szewc: *Prawo do uzyskania patentu na wynalazek (prawo do patentu)*, Prace Naukowe UŚI nr 300, Katowice 1979, s. 65 i n.

²² Grzybowski [w:] *Prawo wynalazcze...*, ss. 75—76.

²³ Kopff: *op. cit.*, s. 165.

²⁴ A. Szewc: *Prawo do patentu*, Prace Naukowe UŚI — PPWiP 1974, nr 1, s. 50.

²⁵ P. Lisiecki, A. Szajkowski: *Założenia nowego prawa wynalazczego*, Poznań 1973, s. 46.

²⁶ J. Ritterman: *Głosa do orzeczenia SN z 24 VI 1959 r. (3 CR 1206/58)*, OSPiKA 1960, nr 10, poz. 262, s. 580 i n.

²⁷ J. Waluszewski: *Prawo do patentu*, „Zeszyty Naukowe UJ” — PWiOW 1978, nr 18, s. 55 i n.

²⁸ A. Szajkowski: *Przedmiot postępowania patentowego*, „Zeszyty Naukowe UŚI” — PPWiP 1974, nr 1, s. 65 i n.

Trzecia grupa poglądów zajmuje pośrednie stanowisko między dwoma wyżej przedstawionymi, uznając mieszany charakter, cywilno-administracyjny, prawa do patentu; reprezentują ją: S. Sołtysiński²⁹, J. Szwaja³⁰ i S. Włodyka³¹. Zwolennicy stanowiska o mieszanym charakterze prawa do patentu przyjmują, że na prawo to składają się dwa rodzaje uprawnień: uprawnienia twórców o charakterze cywilnym, skuteczne względem osób trzecich, oraz uprawnienia twórcy o charakterze administracyjnym, skuteczne tylko względem Urzędu Patentowego.

Do zwolenników poglądu uznającego, że prawo do patentu składa się z uprawnień skutecznych *erga omnes* i skutecznych względem Urzędu Patentowego zaliczyć należy także A. Szewca³². Stanowisko takie wyraził on w cytowanej już monografii, odchodząc w ten sposób od uznanego wcześniej poglądu o bezwzględnym, cywilnoprawnym charakterze prawa do patentu. Odmienność zapatrywania A. Szewca w stosunku do poglądów pozostałych autorów sprowadza się do kwestionowania publicznoprawnego charakteru roszczenia względem Urzędu Patentowego.

Czwarte to stanowisko przyjmujące, że prawo do patentu nie posiada żadnej pozytywnej treści, a stanowi jedynie ekspektatywę prawa do wyłącznego korzystania z wynalazku. Wśród przedstawicieli polskiej doktryny prawa wynalazczego stanowisko to nie posiada w zasadzie swoich zwolenników.

Swój stosunek do wybranych poglądów postaram się wyrazić przy zaprezentowaniu własnego stanowiska w sprawie charakteru i treści prawa do patentu. Opowiadam się za poglądem głoszącym, że prawo to jest bezwzględny cywilny prawem podmiotowym, co nie oznacza, że bezkrytycznie przyjmuję pogląd tych autorów, którzy reprezentują takie stanowisko w polskiej doktrynie prawa wynalazczego.

Jak już wyżej wspomniałam, art. 51 i 52 ustawy o wyn., dotyczące ochrony uprawnionego do patentu, stanowią w zasadzie jedyną normatywną podstawę do ustalenia treści prawa do patentu. Jako dodatkowa wskazówka w tym względzie może posłużyć sformułowanie art. 118 ustawy o wyn., ustalającego odpowiedzialność karną za naruszenie cudzego prawa do patentu. Za słuszne uważam stanowisko A. Szewca, który na podstawie treści cytowanych wyżej artykułów wyodrębnia dwa rodzaje uprawnień składających się na treść podmiotowego prawa do patentu: uprawnienie do uzyskania patentu *sensu stricto* i uprawnienie do zgłoszenia wynalazku w Urzędzie Patentowym.

„Prawo do uzyskania patentu *sensu stricto* to przyznana określonej

²⁹ Sołtysiński: *op. cit.*, ss. 14—15.

³⁰ Szwaja: *op. cit.*, s. 79.

³¹ Włodyka [w:] *Prawo wynalazcze...*, ss. 443—444.

³² Szewc: *op. cit.*, s. 68 i n.

osobie i na jej rzecz chroniona wyłączność uzyskania patentu na «ten» wynalazek. Odpowiada jej obowiązek powstrzymania się osób nieuprawnionych od działania naruszającego ten obowiązek, tzn. obowiązek powstrzymania się od ubiegania się o patent na cudzy wynalazek.”³³ „Pracę do zgłoszenia wynalazku w Urzędzie Patentowym polega na możliwości występowania do właściwego organu administracji państwowej z żądaniem udzielenia zgłaszającemu patentu.”³⁴ Obowiązkiem zaś osób nieuprawnionych jest powstrzymanie się od zgłoszenia cudzego wynalazku w Urzędzie Patentowym.

A. Szewc, wyrażając pogląd, że prawo do patentu stanowi „konglomerat” uprawnień skutecznych *erga omnes* i uprawnień skutecznych względem Urzędu Patentowego, oprócz wyżej wymienionych uprawnień o charakterze cywilnoprawnym wskazuje na skuteczne wobec Urzędu Patentowego roszczenie o udzielenie patentu w razie decyzji o udzieleniu patentu. Analizując szczegółowo stosunki prawne, w ramach których następuje realizacja prawa do patentu, autor słusznie poddaje krytyce konstrukcję przyjętą przez A. Szajkowskiego, uznającego prawo do patentu za prawo o charakterze administracyjnym, opierającego się na założeniu, że już z chwilą dokonania wynalazku powstaje między twórcą a Urzędem Patentowym materialnoprawny stosunek administracyjny, a zgłoszenie wynalazku do opatentowania powoduje tylko jego konkretyzację. Przyjmując koncepcję stosunku prawnego F. Longchamps³⁵, A. Szewc uznaje, że dokonanie wynalazku jest zdarzeniem będącym podstawą powstania stosunku administracyjnoprawnego między uprawnionym do patentu a Urzędem Patentowym, ale treścią tego stosunku jest prawo żądania wszczęcia postępowania patentowego przez osobę uprawnioną do patentu i obowiązek Urzędu Patentowego wszczęcia i przeprowadzenia takiego postępowania. Merytoryczną podstawą tego stosunku jest jednak stosunek cywilnoprawny.³⁶

Podzielając pogląd A. Szewca, stwierdzić za nim należy, że: „Autorzy konstruujący materialny stosunek administracyjnoprawny popełniają błąd polegający na utożsamianiu cywilnego prawa podmiotowego z opartą na nim czynną legitymacją procesową do wszczęcia postępowania administracyjnego przed Urzędem Patentowym”.³⁷ Pogląd więc głoszący,

³³ *Ibid.*, s. 70.

³⁴ *Ibid.*, s. 71.

³⁵ Koncepcję tę przedstawił F. Longchamps: *O pojęciu stosunku prawnego w prawie administracyjnym*, Acta Universitatis Wratislaviensis, Prawo XVI, 1964, s. 45.

³⁶ Szewc: *op. cit.*, ss. 79 i 81.

³⁷ *Ibid.*, s. 83.

że prawo do patentu składa się z uprawnień skutecznych tylko względem Urzędu Patentowego, należy zdecydowanie odrzucić. A. Szewc, zaliczając roszczenie o udzielenie patentu, w razie decyzji o udzieleniu patentu, do uprawnień wchodzących w skład podmiotowego prawa do patentu, opiera się na następujących założeniach. Otóż stwierdza on, że decyzja o udzieleniu patentu i udzielenie patentu (autor ma chyba na myśli dokument patentowy), to dwie czynności, których utożsamiać nie należy. Twierdzenie takie buduje na analizie przepisów ustawy o wynalazczości, a konkretnie art. 34 i 35 tej ustawy i § 32 zarządzenia Prezesa Urzędu Patentowego PRL z 21 XII 1972 r. w sprawie ochrony wynalazków i wzorów użytkowych.³⁸ Zgodnie z poglądem autora wydanie decyzji o udzieleniu patentu kończy stosunek proceduralno-administracyjny między stroną postępowania w sprawie udzielenia patentu a Urzędem Patentowym i powoduje powstanie stosunku materialnoprawnego. Od tej chwili uprawniony ma prawo domagać się od Urzędu Patentowego wydania patentu, a Urząd Patentowy zobowiązany jest do spełnienia żądania i udzielenia patentu. Zdaniem A. Szewca, Urząd Patentowy, wydając decyzję w sprawie udzielenia patentu, a następnie udzielając patentu, wykorzystuje różne prawne formy działania administracji państwowej. Decyzja jest aktem administracyjnym, udzielenie zaś patentu czynnością materialno-techniczną.

W tym względzie nie zgadzam się z autorem. Uważam, że nie można wyróżnić tu wymienionych wyżej dwóch prawnych form działania administracji, a jedynie jedną, jaką jest wydanie aktu administracyjnego, jednak aktu administracyjnego warunkowego³⁹, którego skuteczność zależy od warunku pozytywnego, jakim jest wniesienie ustalonej opłaty za okres ochrony.

Pogląd taki wyraził też Sąd Najwyższy w jednym z orzeczeń, stwierdzając w uzasadnieniu: „Decyzje o udzieleniu patentu lub patentu tymczasowego są decyzjami warunkowymi. Skutki prawne tych decyzji uzależnione są od wniesienia opłat wymienionych w decyzjach.”⁴⁰

Ponadto uważam, że argumentem przeciwko zasadności twierdzenia A. Szewca jest możliwość wydania decyzji bezwarunkowych w przypadku przewidzianym przez § 75 ust. 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie projektów wynalazczych. W takiej sytuacji roszczenie o udzielenie patentu po wydaniu decyzji o udzieleniu patentu nie stanowiłoby treści prawa do patentu. Autor co prawda dostrzega taką możliwość, stwierdza jednak, że jest to wyjątek od reguły. Nie wydaje mi się, aby

³⁸ M. P. 1972, nr 1, poz. 4.

³⁹ Por. J. Starościak: *Prawo administracyjne*, Warszawa 1977, s. 247.

⁴⁰ Orzeczenie SN z 24 IX 1975 r. (IV PRN 19/75), „Wynalazczość i Racjonalizacja” 1976, nr 4, s. 13.

sprecyzowany zakres uprawnień składających się na prawo do patentu mógł się zmienić w zależności od rodzaju podmiotu uprawnionego do patentu.

I jeszcze jeden nasuwa mi się zarzut przeciwko twierdzeniu, że udzielenie patentu ma charakter czynności materialno-technicznej. Autor przytacza na poparcie swego stanowiska okoliczność, że uzyskanie patentu spełnia podstawowe cechy tej formy prawnej, jaką jest czynność materialno-techniczna. Jedną z nich jest wywołanie skutków prawnych przez zdarzenia, jakim w rozpatrywanym przypadku jest udzielenie patentu (wydanie dokumentu patentowego). Mam wątpliwości co do tego, czy decyzja o udzieleniu patentu, czy, jak twierdzi A. Szewc, udzielenie patentu powoduje skutki prawne.⁴¹

Przychylam się do poglądu głoszącego, że decyzja o udzieleniu patentu ma charakter konstytutywny⁴² i ona powoduje powstanie prawa wyłącznego. Ponadto, na to zwraca uwagę A. Kopff⁴³, prawo do patentu nie zawsze musi prowadzić do udzielenia patentu. Wynika to z treści art. 21 ust. 1 ustawy o wyn., przewidującego możliwość odstąpienia od obowiązku zgłoszenia przez j.g.u. wynalazku pracowniczego do Urzędu Patentowego w przypadku, gdy jest to uzasadnione względami gospodarczymi. W takiej sytuacji uprawniona j.g.u. prawa tego wcale nie traci.

Powyższe rozważania są podstawą odrzucenia przeze mnie zarówno poglądu o mieszanym charakterze prawa do patentu, składającego się z uprawnień o charakterze cywilnoprawnym i administracyjnoprawnym, jak i poglądu głoszącego, że prawo to jest konglomeratem uprawnień skutecznych *erga omnes* i skutecznych względem Urzędu Patentowego.

Jestem zdania, że prawo to ma charakter cywilnego prawa podmiotowego skutecznego *erga omnes*, a zakres uprawnień składających się na to prawo należy ograniczyć do dwóch wyżej przedstawionych: prawa do

⁴¹ A. Szewc twierdzi, że skutki prawne czynności materialno-technicznej, jaką, zdaniem autora, jest udzielenie patentu, określa art. 16 ustawy o wyn. Twierdzenie takie wydaje mi się błędne. W art. 16 ustawy o wyn. chodzi o skutki prawne decyzji o udzieleniu patentu, a nie o skutki prawne wywołane wydaniem dokumentu patentowego. Na poparcie mojego poglądu przytaczam stanowisko M. Staszko: „W języku potocznym, a czasem i w literaturze miesza się termin «patenty» — jako prawa i termin «patenty» — jako dokumenty stwierdzające istnienie tych praw. Dopiero w ustawie z r. 1972 konsekwentnie przeprowadzono właściwe rozróżnienie, konsekwentnie też mówi się o «udzieleniu» patentu, kiedy chodzi o przyznanie określonemu podmiotowi praw wyłącznych i o «wydaniu» uprawnionemu dokumentu patentowego [...]» — M. Staszko: *Zarys prawa wynalazczego*, Warszawa 1974, s. 221.

⁴² Włodyka [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 443; S. Grzybowski [w:] S. Grzybowski, A. Kopff, J. Szwaja, S. Włodyka: *Zagadnienia prawa wynalazczego*, Warszawa 1969, s. 70.

⁴³ Kopff: *op. cit.*, s. 180.

patentu *sensu stricto* i prawa do zgłoszenia wynalazku w Urzędzie Patentowym. Majątkowy charakter tego prawa nie może budzić zastrzeżeń w świetle przepisów ustawy o wynalazczości. Artykuł 42 ust. 1 tej ustawy wyraźnie bowiem stwierdza, że prawo do patentu jest zbywalne i podlega dziedziczeniu.

Do cywilnych praw majątkowych o charakterze bezwzględnym, o czym wspomniałam na wstępie, zaliczyć należy prawo z patentu na wynalazek. W świetle przepisów ustawy o wynalazczości określenie treści i charakteru tego prawa nie przedstawia większych trudności i nie stanowi w zasadzie sporów doktrynalnych. Artykuł 16 ust. 1 ustawy o wyn. stanowi bowiem: „Przez uzyskanie patentu nabywa się prawo wyłącznego korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy na obszarze Państwa”. Podstawą powstania tego prawa wyłącznego jest decyzja Urzędu Patentowego o udzieleniu patentu. Ocena charakteru tej decyzji budziła wiele kontrowersji w dawniejszej doktrynie prawa patentowego. Obecnie istnieje w zasadzie zgodność poglądów wyrażających przekonanie o jej konstytutywnym charakterze.

Cytowany wyżej art. 16 ust. 1 ustawy o wyn. daje podstawę do twierdzenia, że prawo płynące z udzielenia patentu, to przyznana określonej osobie i na jej rzecz chroniona wyłączność korzystania z opatentowanego wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy na obszarze Polski. Odpowiada jej obowiązek wszystkich innych osób powstrzymania się od korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy na obszarze Państwa, z wyjątkiem wyraźnie przewidzianym przez ustawę o wynalazczości. Jest to więc cywilne prawo podmiotowe o charakterze bezwzględnym, a na jego treść składają się następujące uprawnienia: prawo do wyłącznego stosowania wynalazku we własnym zakresie w sposób zarobkowy lub zawodowy, prawo do upoważniania innych osób do korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy, prawo do wyłącznego rozporządzania patentem poprzez przeniesienie go na inne osoby (art. 42 ust. 1 ustawy o wyn.) lub obciążenia go prawem na rzecz osoby trzeciej.⁴⁴

PRAWA PODMIOTOWE NIEMAJĄTKOWE O CHARAKTERZE BEZWZGLĘDNYM

Zgodnie z art. 23 k.c.: „Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności [...] twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska pozostaje pod ochroną prawa cywilnego, niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach”. Jakkolwiek samo sformułowanie tego przepisu nie daje podstawy do twierdzenia o istnieniu prawa podmiotowego oso-

⁴⁴ *Ibid.*, s. 226.

bistego na rzecz twórcy wynalazku, to jednak z art. 24, 455, 448 k.c. wynika wyraźnie, że ochrona wymienionych w art. 23 k.c. dóbr osobistych opiera się na konstrukcji praw podmiotowych.⁴⁵ Zgodnie z przyjętą przez obecnie obowiązujący kodeks cywilny teorią pluralistyczną dóbr osobistych uznać należy za J. Panowicz-Lipską, że istnieje także „[...] wiele praw podmiotowych osobistych, chroniących poszczególne dobra osobiste”.

Po tych krótkich uwagach wstępnych za konieczne uważam zinterpretowanie użytego w art. 23 k.c. określenia „twórczość wynalazcza i racjonalizatorska” oraz sprecyzowanie treści prawa podmiotowego służącego osobie fizycznej do ochrony tego dobra osobistego. W doktrynie przyjmuje się powszechnie, że na pojęcie twórczości składa się zespół czynności psychofizycznych twórcy oraz efekt tego procesu.⁴⁶ J. Zamorska wskazuje także, że analiza przepisów Konstytucji, art. 11 p.o.p.c. oraz art. 23 i 24 k.c. pozwala na przyjęcie takiego samego rozumienia terminu „twórczość” zawartego w art. 23 k.c. S. Grzybowski uważa jednak, że dobrem osobistym nie jest tylko tak rozumiana twórczość, lecz jest nim „[...] osobisty stosunek twórcy do jego dzieła”.⁴⁷ Pogląd taki wyraził autor w odniesieniu do autorskiego dobra osobistego. Dostrzegając co prawda odmiennność osobistego stosunku twórcy do jego dzieła i osobistego stosunku twórcy do projektu wynalazczego, sugeruje, że koncepcja autorskiego dobra osobistego może być „[...] wzorem dla konstruowania wynalazczego dobra osobistego”.

W doktrynie prawa wynalazczego osobiste prawo podmiotowe służące do ochrony tak pojętego wynalazczego dobra osobistego określane jest mianem prawa do autorstwa. Termin „prawo do autorstwa” został do literatury polskiego prawa wprowadzony przez S. Grzybowskiego: „Twórcy projektu wynalazczego przysługuje przede wszystkim prawo do autorstwa tego projektu, a więc prawo występowania jako jego twórca i domagania się na drodze prawa, aby nikt inny nie występował w charakterze twórcy tego projektu”.⁴⁸

Ustawa o wynalazczości z r. 1972 nie zawiera jednak przepisów, które stanowiłyby podstawę pełnej ochrony wynalazczego dobra osobistego.

⁴⁵ J. Panowicz-Lipska: *Majątkowa ochrona dóbr osobistych*, Warszawa 1975, ss. 7—8. Stanowisko takie zajął także S. Grzybowski: *Ochrona dóbr osobistych*, Warszawa 1957, s. 16.

⁴⁶ Por. określenie „twórczość”, sformułowane przez A. Kopffa: *Dzieło sztuk plastycznych i jego twórca w świetle przepisów prawa autorskiego*, Warszawa 1961, s. 68 oraz J. Preussner-Zamorska: *Prawo do autorstwa wynalazku*, „Zeszyty Naukowe UJ” — PWiOWI 1974, nr 2, s. 17, przypis 10.

⁴⁷ Grzybowski [w:] Grzybowski, Kopff, Szwaja, Włodyka: *op. cit.*, s. 83.

⁴⁸ S. Grzybowski: *Prawo wynalazcze według ustawy z 1962 r.*, Warszawa 1965, s. 44.

Regulują one jedynie zagadnienie świadectwa autorskiego, stwierdzającego autorstwo wynalazku, na który został udzielony patent (art. 36 ust. 2 ustawy o wyn.), wzoru użytkowego, na który zostało udzielone prawo ochronne (art. 78 w związku z art. 36 ust. 2 ustawy o wyn.) oraz projektu racjonalizatorskiego przyjętego do stosowania w j.g.u. (art. 84 ustawy o wyn.).

W związku z tak fragmentaryczną ochroną osobistego dobra wynalazczego w świetle przepisów obowiązującego ustawodawstwa wynalazczego niezbędne jest sięgnięcie do uregulowań kodeksu cywilnego statuujących ochronę dóbr osobistych.

Ponieważ konstruowanie osobistego dobra wynalazczego i prawa podmiotowego oparte zostało na koncepcji autorskiego dobra osobistego i odpowiedniego prawa podmiotowego, należy rozważyć, czy zakres uprawnień składających się na treść wynalazczego prawa osobistego jest analogiczny do treści autorskiego prawa osobistego. W świetle bowiem prawa autorskiego twórcy przysługuje prawo do ojcostwa dzieła (*droit de la paternité*), prawo do decydowania o publikacji dzieła (*droit de rester inédit*) oraz prawo do integralności dzieła (*droit de l'intégrité*).⁴⁹ Zdaniem S. Grzybowskiego: „Całość problematyki ochrony wynalazczych dóbr osobistych można sprowadzić do *droit de la paternité* oraz w bardzo wąskim zakresie do *droit de rester inédit*”.⁵⁰ Także J. Zamorska stoi na stanowisku, że prawo do autorstwa *sensu stricto* (prawo do ojcostwa wynalazku) stanowi istotę wynalazczego prawa osobistego, chociaż nie wyczerpuje go.⁵¹

Istnienie kolejnego uprawnienia wchodzącego w skład autorskiego prawa osobistego — prawa do decydowania o publikacji dzieła — jest w stosunkach wynalazczych wielce problematyczne. J. Preussner-Zamorska, jakkolwiek wyraża pogląd podający w wątpliwość wyłącznie majątkowy charakter uprawnienia do zgłoszenia wynalazku lub wzoru użytkowego pracowniczego, upatrując w nim szczególną postać *droit de rester inédit*, to jednak przyznaje, że konstrukcja tego rodzaju jest wątpliwa, a także mało przydatna nawet z punktu widzenia teoretycznego.⁵²

W stosunkach prawnowynalazczych nie ma natomiast podstawy do przyjęcia koncepcji *droit de l'intégrité* jako prawa wchodzącego w zakres wynalazczego prawa osobistego.

⁴⁹ Preussner-Zamorska: *op. cit.*, s. 39.

⁵⁰ Grzybowski [w:] Grzybowski, Kopff, Szwaja, Włodyka, *op. cit.*, s. 84.

⁵¹ Preussner-Zamorska: *op. cit.*, s. 33. i n.

⁵² Preussner-Zamorska [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 115 i n. Koncepcje *droit de rester inédit* na gruncie wynalazczości pracowniczej odrzuca A. Kopff [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 193.

PRAWO PODMIOTOWE WZGLĘDNE

Wśród praw podmiotowych statuowanych przez prawo wynalazcze prawa podmiotowe względne, a więc skuteczne przeciwko oznaczonym osobom, stanowią liczną i różnorodną grupę. Większość tych praw wynika z zawartych umów, decydujących zarazem o ich treści i wyznaczających równocześnie obowiązek konkretnych osób do określonego zachowania się, polegającego na działaniu lub zaniechaniu (*dare, facere, non facere, pati*).

Do innych praw względnych w zakresie wynalazczości zaliczam: prawa użytkownika, prawo do wynagrodzenia, prawo do udziału w pracach j.g.u. w związku z oceną przydatności oraz realizacją projektu wynalazczego.

Umowy w stosunkach wynalazczości są zróżnicowane i dają możliwość różnorodnej ich klasyfikacji. Przeprowadzenie rozłącznej klasyfikacji umów jest zadaniem trudnym i skomplikowanym. Niektóre bowiem z nich mogą być zawierane tylko między j.g.u., pozostałe zaś, mimo to, że nie znają takich ograniczeń podmiotowych w przypadku zawierania ich przez j.g.u., często zostają obwarowane przepisami o charakterze *iuris cogentis*. Ponadto częste są przypadki zawierania umów mieszanych, będących połączeniem elementów poszczególnych ich typów.

Umowy zawierane w zakresie wynalazczości mają wyłącznie charakter umów dwustronnie obowiązujących, a więc takich, które rodzą prawa i obowiązki dla obu stron.⁵³

Jeśli chodzi o kolejne, wymienione wyżej, prawa względne — prawa użytkownika, to zauważyć należy, że przedmiotem analizy doktrynalnej w Polsce jest w zasadzie tylko instytucja użytkownika uprzedniego (art. 41 ust. 1 ustawy o wyn.).⁵⁴ Charakter jednak prawa użytkownika uprzedniego nie różni się od charakteru prawa użytkownika późniejszego⁵⁵, stąd do omó-

⁵³ Ponieważ problematyka umów w zakresie wynalazczości jest bardzo obszerna, pomijam szczegółową charakterystykę poszczególnych ich typów. Na ten temat por. m. in. Grzybowski [w:] Grzybowski, Kopff, Szwaja, Włodyka: *op. cit.*, s. 226 i n.; S. Grzybowski, A. Kopff: *Umowy licencyjne, Postać prawna i treść*, „Studia Prawnicze” 1969, nr 22, s. 18 i n.; S. Sołtysiński: *Licencja na korzystanie z cudzych rozwiązań technicznych*, Warszawa 1970; J. Zamorski: *Prawo i formy korzystania z wynalazku pracowniczego*, „Zeszyty Naukowe UJ” — PWiOWI 1976, z. 9, s. 19 i n.; R. Markiewicz: *Umowy licencyjne między jednostkami gospodarki uspołecznionej*, „Zeszyty Naukowe UJ” — PWiOWI 1973, s. 14; M. Staszko, A. Szewc: *Umowy o stosowanie projektu wynalazczego*, „Zeszyty Naukowe UŚI”, Prace Prawnicze V, 1974, s. 91 i n.

⁵⁴ Por. Sołtysiński: *Charakter praw wynalazczy...*, s. 89 i n.; J. Fiołka: *Prawo użytkownika uprzedniego*, „Zeszyty Naukowe UJ” — PWiOWI 1975, nr 5, s. 175 i n.; Zamorski: *op. cit.*, s. 48 i n.

⁵⁵ Grzybowski [w:] Grzybowski, Kopff, Szwaja, Włodyka: *op. cit.*, s. 80; *id.* [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 91.

wienia problematyki w tym fragmencie artykułu brak wnikliwej analizy instytucji użytkownika późniejszego nie przedstawia większego znaczenia.

Określenie charakteru prawnego powyższych instytucji jest w polskiej doktrynie prawa wynalazczego przedmiotem wielu kontrowersji. S. Sołtysiński, zajmujący się kompleksowym omówieniem prawa użytkownika uprzedniego pod rządami ustawy z r. 1962, wyraża pogląd o bezwzględnym, chociaż nie wyłącznym, charakterze tego prawa.⁵⁶ Stanowisko autora nie uległo zmianie także w świetle przepisów obecnie obowiązującej ustawy.

Odmienne poglądy, przeważający w naszej doktrynie, wyrażający przekonanie, że prawo użytkownika jest prawem podmiotowym względnym reprezentuje S. Grzybowski⁵⁷, a dzielą go B. Gawlik⁵⁸ i J. Zamorski⁵⁹.

Uważam, że stanowisko zajęte przez S. Sołtysińskiego, według którego prawo użytkownika jest prawem bezwzględnym na dobru niematerialnym, nie znajduje żadnego „oparcia” normatywnego, a w związku z tym podzielam pogląd tych autorów, którzy prawo to określają jako prawo podmiotowe względne.

Z analizy treści art. 41 i art. 65 ustawy o wyn. wynika, że zakres regulacji praw użytkownika ograniczony jest jedynie do relacji użytkownik — podmiot uprawniony z patentu, wskazując w ten sposób na względny charakter tych praw.⁶⁰ Użytkownikowi uprzedniemu i późniejszemu przysługuje więc prawo korzystania z wynalazku w zakresie wyznaczonym postanowieniami art. 41 i art. 65 ustawy o wyn., skuteczne względem uprawnionego z patentu, uprawniony zaś z patentu ma obowiązek znoszenia tego korzystania. Użytkownik nie może przeciwstawić się ze skutkiem prawnym działaniom osób trzecich, które naruszają prawo wyłączne płynące z patentu, chociażby te działania zagrażały jego interesom gospodarczym.⁶¹

Charakter praw użytkownika nie ulega także zmianie przez ich wpis do rejestru, co rodzi jedynie domniemanie znajomości przez każdego treści wpisu. Słusznie stwierdza B. Gawlik⁶², że błędne twierdzenie o bezwzględnej skuteczności tego prawa wobec osób trzecich spowodowane jest oceną sytuacji faktycznej, w jakiej znajduje się użytkownik w stosunku do tych osób. Z chwilą bowiem udzielenia patentu uprawniony z patentu

⁵⁶ Sołtysiński: *Charakter praw wynalazczy...*, ss. 92—94.

⁵⁷ Grzybowski: [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 88 i n.

⁵⁸ B. Gawlik [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 365 i n.

⁵⁹ Zamorski: *op. cit.*, s. 56 i n.

⁶⁰ Gawlik: *op. cit.*, s. 366.

⁶¹ Fiołka: *op. cit.*, s. 59.

⁶² Gawlik: *op. cit.*, s. 367.

uzyskuje wyłączne prawo korzystania z wynalazku, skuteczne w stosunku do osób trzecich, a nieskuteczne wobec użytkownicy. Użytkownik więc faktycznie korzysta z wynalazku z wyłączeniem innych osób oprócz tych, którym przysługuje wyłączne prawo z patentu. Stąd ta faktyczna wyłączność zostaje niekiedy utożsamiana z wyłącznością prawną i w ten sposób powoduje możliwość błędnego twierdzenia o bezwzględny charakterze prawa użytkownika.

Prawo do wynagrodzenia jest podstawowym prawem podmiotowym o charakterze majątkowym, przysługującym twórcom pracowniczych projektów wynalazczych, statuowanym przez art. 8 ustawy o wyn.

Pozostawiając poza zakresem rozważań analizę szeregu złożonych i skomplikowanych zagadnień dotyczących prawa do wynagrodzenia, pragnę poświęcić uwagę problematyce charakteru tego prawa.

W doktrynie prawa wynalazczego w okresie obowiązywania dekretu z r. 1950 o wynalazczości pracowniczej określenie charakteru prawa do wynagrodzenia przysługującego twórcy pracowniczego projektu wynalazczego budziło szereg wątpliwości. Związane one były z ustaleniem różnic prawa do wynagrodzenia za projekt wynalazczy od prawa do wynagrodzenia ze stosunku pracy.

M. Świącicki, zajmując się problematyką wynalazczości pracowniczej, stwierdził, iż prawo to reguluje „[...] stosunki powstawania i odpłatnego włączenia szczególnego wyniku pracy — projektu wynalazczego powstałego w związku ze stosunkiem pracy albo stosunkiem umowy o dzieło”.⁶³

J. Ritterman wyraził zaś pogląd, że prawo do wynagrodzenia za pracowniczy projekt wynalazczy ma charakter administracyjnoprawny, uzasadniając swoje twierdzenie sposobem ustalenia dochodzenia wynagrodzenia oraz naturą tego prawa wynikającą „z całości przepisów o wynalazczości pracowniczej”.⁶⁴

Kolejne regulacje prawne — ustawa z r. 1962 prawo wynalazcze oraz ustawa z r. 1972 o wynalazczości — w znacznej mierze usunęły wyżej wymienione wątpliwości i obecnie przyjęto powszechnie następujący pogląd⁶⁵: „Prawo do wynagrodzenia i odpowiednie roszczenie mają charakter cywilnego prawa podmiotowego i roszczenia”.⁶⁶

⁶³ M. Świącicki: *Wynalazczość pracownicza*, „Państwo i Prawo” 1973, nr 2, s. 209.

⁶⁴ J. Ritterman: *Głosa do orzeczenia SN z 24 VI 1959/3CR 1206/58*, OSPiKA 1960, poz. 262, s. 580 i n.

⁶⁵ Pogląd taki w polskiej literaturze prawa wynalazczego wyrażają m. in. J. Jodłowski, W. Siedlecki: *Postępowanie cywilne, Część ogólna*, Warszawa 1958, s. 83; Sołtysiński: *Charakter praw wynalazczy...*, s. 103; Grzybowski [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 93; I. Wiszniewska: *Administracyjnoprawne środki oddziaływania na wdrażanie projektów wynalazczych*, Warszawa 1980, s. 110.

⁶⁶ Grzybowski [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 93.

Przepisy obecnie obowiązującej ustawy wyraźnie przesądzają o cywilnoprawnym charakterze omawianych roszczeń. Wymienić tu można art. 8 ustawy o wyn., statuujący prawo do wynagrodzenia na rzecz twórcy, art. 103 tej ustawy stanowiący, „[...] iż do wynagrodzenia za pracowniczy projekt wynalazczy w sprawach nie uregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy k.c.” oraz art. 105, na mocy którego twórca niezadowolony z decyzji jednostki gospodarki społecznej „[...] może dochodzić roszczenia o wynagrodzenie za projekt wynalazczy przed sądem wojewódzkim [...]”.

Prawo do udziału w pracach w jednostce gospodarki społecznej w związku z oceną przydatności oraz realizacją projektu wynalazczego wynika z art. 91 ust. 1 ustawy o wyn.

Jakkolwiek większość przedstawicieli polskiej doktryny prawa wynalazczego zajęła stanowisko, że są to cywilne prawa podmiotowe⁶⁷, to jednak wszystkie wątpliwości co do prawidłowości takiej konstrukcji nie zostały usunięte.

Przychylając się do tego stanowiska, stwierdzić należy: „Art. 91 ust. 1 ustawy o wyn. statuuje na rzecz twórcy cywilne prawo podmiotowe oraz odpowiednie zobowiązanie j.g.u., w razie zaś obowiązku uczestniczenia w pracach, również prawo podmiotowe j.g.u. i odpowiednie zobowiązanie twórcy. Niedopełnienie lub nienależyte wypełnienie zobowiązania rodzi obowiązek naprawienia wyrządzonej szkody na podstawie art. 471 k.c.”⁶⁸

РЕЗЮМЕ

Предметом статьи является проблематика гражданских субъективных прав в области изобретательского права. Автор рассматривает гражданские имущественные права абсолютного характера, неимущественные права абсолютного характера и субъективные относительные права, установленные Законом от 19 октября 1972 г. об изобретательстве.

В статье доказано, что к имущественным субъективным правам абсолютного характера принадлежат: право на патент на изобретение и охранное право на полезный образец и право, вытекающее из признания патента на изобретение и охранного права на полезный образец. Что касается неимущественного права абсолютного характера, то анализ проблем сводится к авторскому праву на изобретение и полезный образец. Из работы следует, что к субъективным абсолютным правам в области изобретательства следует отнести права, вытекающие из заключенных договоров, права потребителей, право создателя рабочего изо-

⁶⁷ Sołtysiński: *Charakter praw wynalazczy...*, s. 55; Grzybowski [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 96; R. Kamińska: *Sytuacja jednostki gospodarki społecznej względem twórcy, którego projekt wynalazczy jednostka realizuje*, *Prace Naukowe UŚI*, *Prace Prawnicze V*, 1974, s. 105.

⁶⁸ Grzybowski [w:] *Prawo wynalazcze...*, s. 96.

бредательского проекта на вознаграждение, а также право на участие в работе, связанной с оценкой и реализацией изобретательского проекта в единице общественного хозяйства.

ZUSAMMENFASSUNG

Den Gegenstand des Aufsatzes bilden Fragen der zivilen Subjektrechte im Bereich der Erfindungen. Es werden zivile Vermögensrechte bedingungslosen Charakters besprochen, auch nicht vermögensmässige bedingungslosen Charakters sowie Subjektrechte bzw. die durch das Gesetz vom 10. Oktober 1972 über die Erfindungen statuierten Rechte.

Es wurde festgestellt, dass zu den subjektiven Vermögensrechten bedingungslosen Charakters gehören: das Patentrecht betr. der Erfindung und Schutzrecht betr. Gebrauchsmuster, sowie das aus der Patent- bez. Mustererteilung resultierende Recht. Wenn es sich um nicht vermögensartige Rechte bedingungslosen Charakters handelt, so wird die Problemanalyse auf das Recht auf Autorschaft der Erfindung bzw. des Musters zurückgeführt. Aus den Erwägungen im Aufsatz geht hervor, dass zu den relativen Subjektrechten im Bereich der Erfindungen die Rechte zählen, die auf Grund abgeschlossener Verträge entstanden sind, weiter das Recht der Verbraucher, das Recht des Schöpfers auf Entlohnung und auf Arbeit im volkseigenen Betrieb zwecks der Beurteilung und Realisierung der Erfindung.

